

Advokatforeningen
Barnas Jurist
Redd Barna
Norges institusjon for menneskerettigheter

Familie- og kulturkomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Vår referanse: 2022/132
Dato: 06.09.2022
Publikasjonsnr.: NIM-B-2022-018

Behov for styrking av barns muligheter til å klage over brudd på sine rettigheter

Kjære medlemmer av Familie- og kulturkomiteen,

Norge har siden 1991 vært part i barnekonvensjonen. FNs generalforsamling vedtok i 2011 en tredje valgfri protokoll til barnekonvensjonen om en individklageordning, som trådte i kraft i 2014. Individklageordningen gir barn rett til å fremme klager til FNs barnekomité over brudd på de menneskerettighetene som står i FNs barnekonvensjon. Stortinget valgte våren 2022 å avvise et representantforslag om å ratifisere denne tilleggsprotokollen.

Selv om stortingsflertallet valgte å avvise tilleggsprotokollen om internasjonal klagerett, har Norge fortsatt et ansvar for å sikre barn tilgang til effektive *nasjonale* klagemekanismer som kan sikre deres rettigheter i praksis. På Arendalsuka i 2022 arrangerte vi en debatt som belyser at de nasjonale klageordningene for barn ikke alltid fungerer optimalt, med innlegg fra Redd Barna, Advokatforeningen, Norges institusjon for menneskerettigheter og Barnas jurist, samt stortingsrepresentanter fra Arbeiderpartiet og Venstre.¹ Vi som arrangerte debatten går nå sammen for å oppfordre Stortinget til å vurdere dette som en sak.

Våre innspill om de nasjonale klagemekanismene går langs flere akser:

1. For det første er det flere *prosessuelle hindre* for at barn skal kunne realisere sine rettigheter gjennom ulike klagemekanismer i Norge. Barn må i de fleste tilfeller klage over brudd på sine rettigheter gjennom en verge, men hva skjer når vergen og barnet er uenige? På dette punktet er det flere uavklarte juridiske spørsmål som bør gjennomgås.
2. For det andre er ikke alltid klageordningene *tilgjengelige og forståelige* for barn. De har ikke nødvendigvis kjennskap til hvem de kan henvende seg til, og hva de kan hjelpe de med. Et eksempel på en nylig iverksatt reform på dette området er Statsforvalterens klageportal for barn i barnevernet, som er utformet på en

¹ Debatten kan sees i opptak her: [Barnas rettsstat | Advokatforeningen.Web](#)

barnevennlig måte.² Vi mener at det bør vurderes om slike ordninger bør innføres også i andre sektorer, for eksempel innen skole og helse.

3. For det tredje er det ofte *ressurskrevende* å fremsette klager og eventuelt orientere seg i rettsapparatet. I Norge kan barn få hjelp gjennom frivillige instanser som Barnas Jurist (endrer navn til Ung rettshjelp i løpet av høsten 2022). Det er imidlertid ikke alle slike ordninger kan hjelpe til med, og vi ønsker også å belyse at tilgangen til effektive rettsmidler også er et ressursproblem, som er et ansvar for myndighetene.

FNs barnekomité har ved to anledninger (i 2010 og 2018) gitt Norge kritikk for at vi ikke har tilgjengelige og effektive klagemekanismer for barn.³ Vi er ikke kjent med at dette er fulgt opp av myndighetene.

I løpet av de kommende årene skal Norge på nytt eksamineres av FNs barnekomité. Det kan være grunn til å tro at Norge igjen vil kunne få kritikk av FN for manglende etterlevelse av barnekonvensjonen hvis ikke det gjøres mer for å sikre barn reelle muligheter til å klage over sine rettigheter.

Som vi ga uttrykk for til stortingspolitikere som deltok i debatten på Arendalsuka, ønsker vi å invitere Stortinget til å vurdere å fremme en sak om dette i Stortinget.

Vår anbefaling er at det legges opp til en bred utredning, gjerne gjennom nedsettelse av et offentlig utvalg, som kan se helhetlig på barns rett til å klage gjennom ulike instanser i norsk offentlig forvaltning, identifisere både rettslige og faktiske hindre, og vurdere hvordan barns klagerett kan styrkes, slik at barns rettigheter i større grad også blir oppfylt i praksis.

Vi møter gjerne komiteens medlemmer for å snakke mer om dette.

Vennlig hilsen
Advokatforeningen
Barnas Jurist
Redd Barna
Norges institusjon for menneskerettigheter

² Portalen er tilgjengelig her: [Barn og unges rett til å klage på barnevernet | Statsforvalteren.no](https://statsforvalteren.no/barn-og-unges-rett-til-a-klage-pa-barnevernet)

³ Avsluttende merknader til Norges fjerde rapport til FNs barnekomité (2010), punkt 13 og 14, og avsluttende merknader til Norges femte og sjette rapport (2018), punkt 7 og 8.